CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Zasady oceniania rozwiązań zadań**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Filozofia**
Poziom:	**Poziom rozszerzony**
Formy arkusza:	EFIP-R0-100
Termin egzaminu:	Termin dodatkowy – 2026 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. […]	V. Umiejętności w zakresie analizy i interpretacji tekstów filozoficznych. 3. identyfikuje problematykę tekstu i reprezentowany w nim kierunek filozoficzny.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie dwóch dyscyplin filozoficznych wraz z przywołaniem stosownych zagadnień.
1 pkt – podanie dwóch dyscyplin filozoficznych ALBO podanie jednej dyscypliny filozoficznej wraz z przywołaniem stosownego zagadnienia.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Pierwsza dyscyplina filozoficzna: ontologia (metafizyka / ogólna teoria bytu)
Zagadnienie: Problem determinizmu – czy zdarzenia w świecie są igraszką ślepego przypadku, czy następstwem przyczyny.

Druga dyscyplina filozoficzna: etyka
Zagadnienie: Zagadnienie szczęścia

Zadanie 2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. […]	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne […] ([…] hedonizm Epikura, etyka stoicka).

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie dwóch poprawnych odpowiedzi.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

FF

Zadanie 3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. […]	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne […] ([…] etyka stoicka).

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej oceny wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Ocena: Nie wykluczają.
Uzasadnienie: Nawet deterministyczna interpretacja tekstu Seneki nie wyklucza tezy o wolności człowieka.

Zadanie 4. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. […]	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne […] ([…] etyka stoicka).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna ocena i uzasadnienie opcji A i opcji B.
1 pkt – poprawne ocena i uzasadnienie opcji A ALBO opcji B.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Opcja A
Ocena: Mogą.
Przykładowe uzasadnienie: Mogą, bo dzięki cnocie potrafią być radośni w każdym położeniu.

Opcja B
Ocena: Nie mogą.
Przykładowe uzasadnienie: Nie mogą, bo nie posiadają cnoty.

Zadanie 5. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([…] hedonizm Epikura, etyka stoicka).

Zasady oceniania
2 pkt – poprawne wskazanie podobieństwa ORAZ poprawne wskazanie różnicy.
1 pkt – poprawne wskazanie podobieństwa ALBO poprawne wskazanie różnicy.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi
Podobieństwo: W obu koncepcjach szczęście jest celem życia i wymaga praktykowania cnoty.

Różnica: Według stoików zło odgrywa pozytywną rolę w świecie, natomiast według epikurejczyków jest ono czymś negatywnym, ale krótkotrwałym i łatwym do zniesienia (według stoików cierpienie wyrabia w człowieku cnotę).

Zadanie 6. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. Filozoficzna analiza i interpretacja tekstów pozafilozoficznych.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne […] ([…] etyka stoicka).

Zasady oceniania
2 pkt – poprawne wybranie zdanie ORAZ poprawna ocena wraz z uzasadnieniem.
1 pkt – poprawne wybranie zdania.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Wybrane zdanie: zdanie 2.
Ocena: Tak, stoicy zgodziliby się z treścią tego zdania.
Przykładowe uzasadnienie: Stoicy uważali, że wszystko poza cnotą jest zdeterminowane.

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 3. Problematyka etyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje klasyczne stanowiska etyczne […] ([…] etyka stoicka).

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Działanie zgodnie z naturą oznacza działanie godnie z rozumem (logosem).

Zadanie 8. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 2. stosuje metodę zerojedynkową do rozstrzygania prostych schematów rachunku zdań (np. $(p \to q) \wedge \neg q \to \neg p$).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie niepotrzebnej przesłanki ORAZ podanie poprawnego schematu lub poprawnej nazwy schematu.
1 pkt – poprawne wskazanie niepotrzebnej przesłanki.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Niepotrzebna przesłanka: 3.
Schemat wnioskowania lub jego nazwa:
Schemat:
p v q
nie-p
zatem q

Zadanie 9. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 1. w poprawny sposób wykonuje operacje definiowania, podziału logicznego (klasyfikacji) oraz typologii.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne wskazanie zdania ORAZ poprawne uzasadnienie wyboru.
1 pkt – poprawne wskazanie zdania.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Odpowiedź: zdanie 3.
Przykładowe uzasadnienie: Zdanie 3. ma postać alternatywy, której drugi człon wynika logicznie z przytoczonego fragmentu tekstu, a zatem cała alternatywa jest prawdziwa w świetle przytoczonego fragmentu.

Zadanie 10. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	I. Filozofia starożytna i średniowieczna. 5. Problematyka estetyczna w filozofii starożytnej. Zdający: 2) rekonstruuje klasyczne koncepcje sztuki (umiejętność wykonywania dzieła według reguł, naśladownictwo natury, tworzenie w natchnieniu).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie przedstawiciela ORAZ poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
1 pkt – poprawne podanie przedstawiciela ALBO poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Przedstawiciel: Arystoteles
Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie: Wytwory przypadkowych, pozbawionych celu procesów przyrody są tworem natury, a nie naśladowaniem natury.

Zadanie 11. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. Filozoficzna analiza i interpretacja tekstów pozafilozoficznych.	II. Filozofia nowożytna. 2. Problematyka ontologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje wybrane stanowiska ontologiczne, rekonstruuje wspierające je argumenty ([…] naturalizm T. Hobbesa […]).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie nowożytnego zwolennika ORAZ poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
1 pkt – poprawne podanie nowożytnego zwolennika ALBO poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Nowożytny zwolennik materializmu: T. Hobbes

Rozstrzygnięcie: Nie można.

Przykładowe uzasadnienie: W tekście źródłowym autorka wyraźnie zaznacza, że podlegający badaniom kosmos jest zbudowany z materii, ale nie wypowiada się w ogóle na temat tego, czy poza tym materialnym wymiarem kosmosu cokolwiek innego istnieje.

Zadanie 12. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. Analiza i interpretacja tekstów filozoficznych. Filozoficzna analiza i interpretacja tekstów pozafilozoficznych.	IV. Umiejętności logiczne. Zdający: 4. odróżnia rozumowania dedukcyjne od niededukcyjnych (niezawodne od zawodnych) […].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: Wnioskowanie niededukcyjne.
Przykładowe uzasadnienie: Możliwe logicznie są inne wyjaśnienia opisywanych zjawisk astronomicznych.

Zadanie 13. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	II. Filozofia nowożytna. 2. Problematyka epistemologiczna w filozofii XVII i XVIII w. Zdający: 4) przedstawia epistemologię I. Kanta jako rozwiązanie sporu empiryzmu z racjonalizmem (objaśnia pojęcia zjawiska i rzeczy samej w sobie, form naoczności przestrzeni i czasu, kategorii intelektu – przyczyny i substancji).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: Ciemna materia nie jest rzeczą samą w sobie.

Przykładowe uzasadnienie: Rzeczy same w sobie nie pozostają w relacji przyczynowej ze zjawiskami w naszym świecie, natomiast ciemna materia wywiera wpływ przyczynowy na nasz świat. Poza tym rzeczy same w sobie są niepoznawalne, a ciemna materia, choć niewidzialna jest jednak poznawalna.

Zadanie 14. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	II. Filozofia współczesna. 1. Problematyka epistemologiczna i problematyka z zakresu filozofii nauki w myśli XX w. Zdający: 2) rekonstruuje i porównuje główne stanowiska w dwudziestowiecznej filozofii nauk przyrodniczych (weryfikacjonizm Koła Wiedeńskiego […]).

Zasady oceniania

2 pkt – podanie sformułowania zasady weryfikacji ORAZ poprawna ocena wraz z uzasadnieniem.
1 pkt – podanie sformułowania zasady weryfikacji
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Zasada weryfikacji: Zdanie jest sensowne wtedy i tylko wtedy, gdy jest empirycznie sprawdzalne lub analityczne (sensem zdania jest metoda jego weryfikacji).
Ocena: Jest weryfikowalne.
Uzasadnienie: Mimo, że ciemna materia nie jest „widzialna”, wywiera wpływ na nasze narządy pomiarowe, a zatem jest wykrywalna w doświadczeniu.

Zadanie 15. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	II. Filozofia nowożytna. 4. Problematyka etyczna w filozofii nowożytnej. Zdający: 1) rekonstruuje i porównuje koncepcje moralnej oceny czynów, rekonstruuje wspierające je argumenty ([…] utylitaryzm J.S. Milla).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie racji za ORAZ racji przeciwko.
1 pkt – poprawne podanie racji za ALBO racji przeciwko.
0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie

Racja za: Inwestycje w przemysł kosmiczny w dłuższej perspektywie zwracają się wielokrotnie. Wypracowane zyski można przeznaczać na wiele społecznie użytecznych projektów, co maksymalizuje szczęście w świecie.

Racja przeciwko: W krótszej perspektywie inwestycje w badania kosmiczne istotnie ograniczają działania na rzecz ubogich, uniemożliwiając maksymalizację szczęścia w świecie.

Zadanie 16. (0–25)

II. Tworzenie wypowiedzi.

Zdający formułuje podstawowe pytania (problemy) oraz tezy filozoficzne, prawidłowo rekonstruuje poznane argumenty; porównuje różne rozwiązania tego samego problemu; jasno prezentuje własne stanowisko w dyskusji, popiera je rzetelną argumentacją oraz przykładami; prawidłowo posługuje się pojęciami filozoficznymi; stosuje argumentację filozoficzną do rozpatrywania problemów życia codziennego i społecznego.

Temat 1.
Słusznie przyrównywano świat zjawisk do depeszy szyfrowanej. Kto zna klucz depeszy, ten ułoży ją w szyfrach mechanicznie i odcyfruje ją równie łatwo. Ale my jesteśmy w położeniu tych niewtajemniczonych, co depeszy nie układali i klucza nie znają, i muszą go dopiero wyszukać drogą mozolnych i zawodnych prób. Tym kluczem do odcyfrowania znaków przyrody są teorie naukowe.

Jan Łukasiewicz

Przedstaw różnicę między naukami przyrodniczymi a humanistycznymi oraz rozważ, co stanowi o naukowym charakterze teorii.

Temat 2.
Gwiazdo, chroń nas – od szczęścia i spokoju.

Czesław Miłosz

Przedstaw koncepcję filozoficzną, w ramach której szczęście i spokój nie są nadrzędnym celem dobrego życia lub mogą pozostawać z tym celem w konflikcie. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Kryteria oceniania wypracowania z filozofii

<table>
<tr><th colspan="4">Kryterium</th><th colspan="2">Punktacja</th><th>Max. liczba punktów</th></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td>25</td></tr>
<tr><td>I Sformułowanie stanowiska</td><td colspan="3">Jasne sformułowanie stanowiska (tezy lub hipotezy), które lokuje się w problematyce pracy.</td><td colspan="2">3</td><td rowspan="3">3</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Stanowisko lokuje się w problematyce pracy, ale jest sformułowane nieprecyzyjnie.</td><td colspan="2">2</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">Niejednoznaczny związek między stanowiskiem a problematyką pracy lub brak stanowiska, a jedynie kontekst wskazuje na przekonania zdającego.</td><td colspan="2">1</td></tr>
<tr><td rowspan="4">II Uzasadnienie stanowiska</td><td rowspan="2">a) Adekwatne</td><td colspan="2">Uzasadnienie jest bezpośrednio odniesione do stanowiska (wszystkie argumenty wiążą się ze stanowiskiem i przyjętym sposobem rozwiązania problemu).</td><td>3</td><td rowspan="2">3</td><td rowspan="4">18</td></tr>
<tr><td colspan="2">Luźny związek uzasadnienia ze stanowiskiem – zdający dostarcza argumentów w sprawie drugorzędnych elementów przyjętego rozwiązania problemu.</td><td>1</td></tr>
<tr><td rowspan="3">b) Trafne</td><td colspan="2">Uzasadnienie poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu – kontrargumenty (argumenty zgodne oraz logicznie poprawne za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu).
Odwołania do wiedzy nie zawierają błędów rzeczowych i logicznych.</td><td>4</td><td rowspan="3">4</td></tr>
<tr><td colspan="2">Uzasadnienie na ogół poprawne zawierające argumenty za przyjętym rozwiązaniem problemu i przeciw przyjętemu rozwiązaniu (poprawne oraz na ogół logiczne). Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.</td><td>3</td></tr>
<tr><td colspan="2">Na ogół poprawne argumenty tylko za przyjętym rozwiązaniem problemu. Nieliczne usterki rzeczowe i jeden błąd logiczny.</td><td>2</td></tr>
</table>

		Argumenty błędne. Rozumowanie zawiera sądy wzajemnie sprzeczne, zawiera rozumowania *non sequitur*. Liczne błędy rzeczowe (w tym rażące) i logiczne.	1		
	c) Pogłębione	Rozbudowana argumentacja i kontrargumentacja. Zdający posługuje się więcej niż 1 argumentem za swoim stanowiskiem i więcej niż 1 argumentem podważającym stanowisko; **rozpatruje problem z więcej niż 1 punktu widzenia).** Argumenty są ważkie (istotne), ich wprowadzenie uzasadnione jest przez zdającego. Swobodne posługiwanie się wiedzą i terminologią filozoficzną.	4	4	
		Argumentacja zrównoważona – zdający posługuje się przynajmniej 1 ważkim argumentem i 1 kontrargumentem. Uzasadnienie argumentacji wystarczające dla zrozumienia stanowiska zdającego. Sporadyczne użycie pojęć filozoficznych.	3		
		Argumentacja wąska – zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Uzasadnienie argumentacji ogólnikowe. Pojedyncze użycie pojęć filozoficznych lub ich brak.	2		
		Argumentacja wąska –zdający przywołuje jedynie argumenty, a brak kontrargumentów lub odwrotnie. Argumenty lub kontrargumenty nieistotne (drugorzędne). Uzasadnienie powierzchowne (infantylne).	1		
	d) Krytyczne	Uzasadnienie obejmuje analizę krytyczną argumentów i kontrargumentów, zdający rozważa racje przemawiające na rzecz danych argumentów i uzasadnia wprowadzenie kontrargumentów.	4	4	
		Analiza krytyczna obecna, ale w stopniu niewystarczającym, np. bez uzasadnienia kontrargumentacji.	2		
	e) Nawiązania do innych dziedzin kultury	Zdający swobodnie nawiązuje/wykazuje związek między filozofią a innymi dziedzinami kultury (literaturą, sztuką).	3	3	
		Zdający w niewielkim stopniu nawiązuje do innych dziedzin kultury.	2		

III Kompozycja pracy	Poprawna i przejrzysta kompozycja pracy – wyodrębnione i konsekwentnie uporządkowane części pracy niezbędne do jasnego sformułowania i uzasadnienia stanowiska.	2	**2**
	Zaburzenia w kompozycji pracy.	1	
IV Poprawność językowa	Praca napisana językiem komunikatywnym i na ogół poprawnym pod względem składniowym, leksykalnym, frazeologicznym, fleksyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym.	2	**2**
	Praca napisana językiem w większości komunikatywnym. Występują błędy fleksyjne, leksykalne, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne.	1	